

ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκφραση γνώμης επί της διαβιβασθείσας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) του έργου: «Υδροηλεκτρικό έργο (ΥΗΕ) «Αυλακίου» ισχύος 83,60 MW επί του ποταμού Αχελώου , στις Δ.Ε Αχελώου του Δήμου Αργιθέας, της Π.Ε. Καρδίτσας και Δ.Ε. Τετραφυλίας , του Δήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη , της Π.Ε. Άρτας” της εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.

Το Δημοτικό συμβούλιο του Δήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη , συνελθών σε συνεδρίαση την 19-11-2021 για το θέμα , λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που περιήλθαν υπόψη του και την διαλογική συζήτηση που ακολούθησε , αποφάσισε ομόφωνα να διατυπωθούν τα παρακάτω σχόλια:

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

Δηλώνει κατηγορηματικά την αντίθεσή του στην κατασκευή ΥΗΕ Αυλακίου για τους εξής λόγους:

1. Το φράγμα «Αυλακίου» κατακλύζει μία τεράστια σε μέγεθος επιφάνεια εμβαδού 13,70 ΚΜ2 , την μοναδική ακάλυπτη του Αχελώου ποταμού, που εφάπτεται των ορίων του Δήμου μας. Ηδη το έτερο τμήμα του ποταμού που εφάπτεται των ορίων μας , προγραμματίζεται να καλυφθεί με το υπό κατασκευή έργο του φράγματος Συκιάς.
2. Το φράγμα αποκόπτει την ελεύθερη επικοινωνία μεταξύ των αντίπερα όχθων του ποταμού και στέκεται εμπόδιο ειδικά την μετακίνηση της πλούσιας πανίδας της περιοχής (άγρια ζώα κ.λ.π.)..
3. Το φράγμα κατακλύζει την ονομαζόμενη κοιλάδα του Αχελώου, μία περιοχή μεγίστου κάλλους , με ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά, ενταγμένη στο δίκτυο NATURA 2000 με κωδικό ΖΕΠ GR 2110006 με την ονομασία “*Κοιλάδα Αχελώου και όρη Βάλτου*” εποπτευόμενη από τον Κρατικό Φορέα Διαχείρισης Τζουμέρκων-Κοιλάδας του Αχελώου-Μετεώρων-Αγράφων, που θεσμοθετήθηκε με το Ν.4519/2018.

Η περιοχή είναι ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο προστατευμένων περιοχών, που έχουν πιστοποιηθεί ως Βιώσιμοι Προορισμοί από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Προστατευμένων Περιοχών (EUROPARC). Ειδικά η περιοχή , που πρόκειται να κατασκευαστεί το φράγμα, έχει χαρακτηριστεί από το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 ως:

- Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) για την διαχείριση σε ικανοποιητική κατάσταση των ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)

- Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την διατήρηση των ειδών ορνιθοπανίδας (Οδηγία 79/409/ΕΚ και 2009 /147/ΕΚ.
4. Η περιοχή που πρόκειται να κατακλύσει το φράγμα έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια προορισμός εναλλακτικού τουρισμού , πόλος έλξης πολλών επισκεπτών , καθόσον σε αυτόν αναπτύσσονται ενδιαφέρουσες δραστηριότητες, όπως εκπαιδευτικές εκδρομές, ποτάμιες εκδηλώσεις αναψυχής, κολύμπι στις ξακουστές παραλίες του Αχελώου κ.λ.π.
Τα τελευταία χρόνια κάτοικοι και φορείς της περιοχής καταβάλλουν προσπάθειες για μια ήπια βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής , φιλική προς το περιβάλλον. Επίσης με την συνεργασία φορέων της περιοχής και εξεχόντων προσωπικοτήτων, Ελλήνων και Ευρωπαίων έχουν ξεκινήσει διαδικασίες να χαρακτηριστεί η Κοιλάδα του Αχελώου ως Μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικής ομορφιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.
 5. Κατακλύζονται σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα και άλλα αξιοθέατα της περιοχής , όπως:
 - Τα αρχαιολογικά ευρήματα που έχουν εντοπιστεί σε περιοχές του οικισμού Αγίου Βασιλείου Τ.Κ. Πηγών και σε περιοχές του Μεσοπύργου, θέση "Λογγά"
 - Οι χειροκίνητες τροχαλίες α) Μεσόπυργου-Πράβας και β) Δίλοφου-Βατηρής, οι λεγόμενες "περαταριές", που αποτελούν μνημεία τεχνολογίας μίας άλλης εποχής , οι οποίες κάποτε εξυπηρετούσαν το πέρασμα των κατοίκων από τη μια πλευρά στην άλλη του ποταμού
 - Η παλιά τοξοτή λιθόκτηστη γέφυρα "ΚΑΜΑΡΑ" στον Μεσόπυργο, στη θέση "Μονόξυλο", που είναι κυρηγμένο μνημείο και το στολίδι της περιοχής .
 6. Καταβυθίζονται στο φράγμα πολλά κτίσματα, τα οποία κατά την ΜΠΕ ανέρχονται σε 529 , που χρησιμοποιούνται ως κύριες και βοηθητικές εγκαταστάσεις των κατοίκων, αναγκαίες για την επιβίωση τους και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους.
 7. Προκαλεί μόνιμες επιπτώσεις στη διάρθρωση των οικισμών της περιοχής, λόγω της κατάκλυσης κατοικιών, κτισμάτων γεωργοκτηνοτροφικού χαρακτήρα, γεωργικών εκτάσεων και τμημάτων του οδικού δικτύου. Συγκεκριμένα αποκόπτεται η κύρια οδική σύνδεση , που συνδέει τις κοινότητες Μηλιανών και Μεσοπύργου , χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη αποκατάστασής της.
 8. Τα όρια του φράγματος προσεγγίζουν στά 150 Μ , την γέφυρα "Κοράκου", που βρίσκεται πάνω στον επαρχιακό οδικό άξονα Αρτας – Καρδίτσας , η οποία θα επηρεαστεί δυσμενώς και θα κινδυνεύσει με την συσσώρευση και απόθεση φερτών υλικών στα θεμέλια της, κάτι που ήδη συμβαίνει ήδη με την γέφυρα "ΑΥΛΑΚΙΟΥ", από το εκεί κατασκευασμένο φράγμα «ΔΑΦΝΟΖΑΝΑΡΑΣ».

Β) ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΠΕ

Ζητούμε την απόρριψη της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΕΟΑ) για τους παρακάτω λόγους:

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Επέμβαση σε προστατευόμενη περιοχή

1. Λόγω του μεγέθους του έργου, αφανίζει ένα μεγάλο τμήμα του ποταμού Αχελώου και των παρόχθιων αυτού περιοχών, έκτασης 13,70 ΚΜ², που είναι προστατευόμενη περιοχή ΖΕΠ GR 2110006 κατά παράβαση της οδηγίας 92/43 /ΕΟΚ, άρθρο 6, παρ. 3

Η περιλαμβανόμενη στο φάκελο, Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ) δεν αναφέρει, το σύνολο των ειδών και των φυσικών οικοτόπων που βρίσκονται εντός και εκτός των ορίων του προστατευόμενου τόπου και κατά συνέπεια δεν αξιολογούνται οι επιπτώσεις του έργου στα εν λόγω είδη και οικοτόπους, ώστε να εκτιμηθεί, εάν οι επιπτώσεις αυτές επηρεάζουν τους σκοπούς διατηρήσεως του τόπου, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τη νομολογία του ΔΕΕ. Να σημειωθεί ότι η βιοποικιλότητα της περιοχής είναι από τις πλουσιότερες της Ελλάδας.

Υδρολογικά στοιχεία

2. Τα υδρολογικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για την αδειοδότηση κατασκευής του φράγματος (παρ. 6.1.2 της ΜΠΕ), βάσει και των οποίων υπολογίστηκε η ανώτατη ισχύς, είναι όπως αναφέρεται στην μελέτη, των ετών 1965-66 έως 2004-2005, τα οποία θεωρούνται ανεπίκαιρα για την σημερινή εποχή, που το ύψος των βροχοπτώσεων λόγω της κλιματικής αλλαγής έχουν μειωθεί σημαντικά.

Επίσης δεν έχει ληφθεί υπόψη το εάν ποτέ, γίνει η εκτροπή του Αχελώου, με την οποία προβλέπονται να εκτραπούν στην Θεσσαλία μεγάλες ποσότητες νερού, τα υδρολογικά στοιχεία θα είναι θα αλλάξουν αρδην.

Δεν εκτιμήθηκε λοιπόν στην ΜΠΕ η τρωτότητα του έργου στην κλιματική αλλαγή αν και η εκτίμηση της ευπάθειας του έργου στις μελλοντικές κλιματικές αλλαγές είναι επιτακτική, δεδομένου ότι τα ΥΗΕ ανήκουν σε αυτά τα έργα, καθόσον η κλιματική αλλαγή επιφέρει δραματικές αλλαγές στην υδρολογία των ποταμών. Οι ως άνω πληροφορίες προβλέπονται στην οδηγία 2011/92/ΕΕ αλλά δεν περιλαμβάνονται στη ΜΠΕ.

Οδικά δίκτυα

3. Δεν λαμβάνονται μέτρα για την αποκατάσταση της δημοτικής οδού διασύνδεσης των κοινοτήτων Μηλιανών και Μεσοπύργου, της οποίας τμήμα κατακλύζεται από τα νερά του ταμιευτήρα του φράγματος, όπως αυτό προκύπτει από την διατύπωση της παρ. 10,1 της ΜΠΕ ... Αντικατάσταση των επιπτώσεων στις Τεχνικές Υποδομές...
Σημειωτέον ότι η οδός αυτή ολοκληρώθηκε πρόσφατα, το 2014, με χρήματα του ΕΣΠΑ.

Κλιματικά χαρακτηριστικά

4. Στην πράξη όπως έχει αποδειχθεί τα φράγματα επηρεάζουν σημαντικά το μικροκλίμα της περιοχής, που κατασκευάζονται. Αυτό καταφάνεται από την κατασκευή του φράγματος «ΠΟΥΡΝΑΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ» που επηρέασε σημαντικά το ποσοστό υγρασίας της περιοχής και είναι το αίτιο σχηματισμού, πολλές μέρες το χρόνο, πυκνής ομίχλης, φαινόμενα επικίνδυνα για την υγεία των κατοίκων και την ασφαλή μετακίνηση των πολιτών.

Παρόλα αυτά στην ΜΠΕ παρ. 2.3, Κλιματικά χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι.....

Με την δημιουργία του ταμιευτήρα Αυλακίου εκτιμάται ότι θα επηρεασθεί σε πολύ μικρό βαθμό το μικροκλίμα της παραλίμνιας περιοχής σε ότι αφορά την ημερήσια διακύμανση της θερμοκρασίας και την αναμενόμενη αύξηση της υγρασίας. Οι όποιες μεταβολές δεν αναμένεται να επηρεάσουν την υγεία των κατοίκων των παραλίμνιων οικισμών ή τα αγροοικοσυστήματα.

Γεωλογικά χαρακτηριστικά

5. Από την πλήρωση του φράγματος θα προκύψουν κατολισθήσεις και αστάθειες στις παρόχθιες περιοχές, λόγω των γεωλογικών χαρακτηριστικών των εδαφών, τα οποία πιθανόν να είναι επικίνδυνα στην διατήρηση των εκεί υποδομών αλλά και των οικισμών. *Ηδη αντίστοιχα φαινόμενα είναι ορατά σε πολλά σημεία της περιοχής με κατολισθήσεις, που κλείνουν δρόμους την χειμερινή περίοδο.* Αυτό διατυπώνεται και στην ΜΠΕ στο κεφάλαιο ...Ευπάθεια του έργου σε κατολισθήσεις – καυιζήσεις, που αναφέρονται τα εξής: *...Στην ευρύτερη περιοχή του έργου παρουσιάζονται ενδεχόμενοι κίνδυνοι κατολισθήσεων σε περιοχές υφιστάμενων αστοχιών πλησίον της ΑΣΛ, σε περιοχές με οριακά αποδεκτές τεχνικογεωλογικές συνθήκες πλησίον της ΑΣΛ (χωρίς εκδηλωμένες αστοχίες) και σε θέσεις ενεργών εν εξελίξει αστοχιών. ...*

Φυσικό περιβάλλον

6. Ένα μεγάλο μέρος των δασικών εκτάσεων, που περιλαμβάνουν πολύτιμα δένδρα (δρυς κ.λ.π.) κατακλύζεται από το φράγμα. Παρόλα αυτά στη ΜΠΕ παρ. 2.3 Φυσικό περιβάλλον – χλωρίδα, αναφέρεται ότι η αναμενόμενη απώλεια των φυσικών διαπλάσεων ανέρχεται περίπου στο 35% της συνολικής κάλυψης των οικοσυστημάτων από την κατάκλυση και δεν κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική καθώς δεν έχουμε απώλεια υψηλών παραγωγικών δασών.... Η μείωση του δασικού οικοτόπου σε μόνιμη βάση, όπως εν προκειμένω, απαγορεύεται, διότι έρχεται σε αντίθεση με την οδηγία 92/43. Σε αυτό πρέπει να προστεθεί και η παράνομη καταστροφή οικοτόπων και δασικών εκτάσεων για την κατασκευή δρόμων.

Πανίδα

7. Δεν υπάρχει αναφορά στην ΜΠΕ σε τι συνίσταται η ιχθυοπανίδα της περιοχής και φυσικά δεν γίνεται καν αναφορά στην άγρια πέστροφα, ανάδρομο ψάρι, που κινδυνεύει να αφανιστεί και χρήζει ειδικής προστασίας σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα δράσης (ΦΕΚ Β' 3722/2021). Επίσης, στην ΕΟΑ αναφέρονται οι αρνητικές επιπτώσεις σε άλλα είδη πανίδας εκτός της ορνιθοπανίδας (πχ αρκούδα, λύκος, ζαρκάδι), χωρίς όμως να καταλήξει

στο λογικό συμπέρασμα ότι θα υπάρξει βλάβη της ακεραιότητας της ΖΕΠ και ως εκ τούτου είναι σε πλήρη αντίθεση με την οδηγία 92/43.

Παρόλα αυτά στην ΜΠΕ παρ. 2.3 Πανίδα αναφέρεται ότι Κατά την κατασκευή του έργου αναμένεται τοπικού χαρακτήρα, προσωρινή μετακίνηση διαφόρων ειδών μικρών θηλαστικών ερπετών, μικρών πουλιών κ.α. προς γειτονικές περιοχές....

Χρήσεις γης

8. Από την κατασκευή του φράγματος επηρεάζονται υφιστάμενες οδικές υποδομές, θα κατακλυστούν πολλά κτίσματα της περιοχής και θα επηρεαστούν σε σημαντικό βαθμό οι χρήσεις γης, κάτι που παραδέχεται και η ΜΠΕ, που θα έχουν μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής. Ειδικά το χαμηλότερα τμήματα του χωριού Μεσόπυργος, στο οποίο υπάρχουν πολλά κτίσματα, καλλιέργειες, αγροτικές και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις θα εξαφανιστούν.

Η ΜΠΕ υποβαθμίζει αυτά τα φαινόμενα αναφέροντας στην παρ. 2.3, Χρήσεις γης τα εξής:Βάση των σχεδίων της μελέτης από την υλοποίηση του έργου θα καταληφθούν συνολικά 13.022,3στρ. εκ των οποίων τα 12.891,9στρ. αφορούν στον ταμιευτήρα και τα 130,4στρ στην περιοχή του φράγματος. Το μεγαλύτερο μέρος των καταλαμβανόμενων εκτάσεων αφορούν την κοίτη του ποταμού (38,8%) και το μικτό δάσος θαμνώνων – δρυός (25,9%). Επίσης μη αναστρέψιμη επίπτωση αποτελεί η κατάκλυση 473 κτισμάτων εντός του ταμιευτήρα) και 56 κτισμάτων στην ζώνη μεταξύ ΑΣΛ και ΑΣΠ. Από τα καταγεγραμμένα κτίσματα που κατακλύζονται τα 395 χρησιμοποιούνται ως γεωργοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και αποθήκες ή βοηθητικά των αγροτικών εργασιών κτίσματα και τα 73 αποτελούν κατοικίες. Επισημαίνεται ότι η κατάσταση των κτισμάτων που κατακλύζονται (κατοικήσιμα ή μη) καθώς και το εάν αποτελούν «ενεργές» κατοικίες/γεωργοκτηνοτροφικές ή άλλες επιχειρήσεις, δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Εκτιμάται πάντως ότι αρκετά από αυτά είναι εγκαταλελειμμένα.

Ο οικισμός ο οποίος θίγεται περισσότερο όσον αφορά στην κατάκλυση κτισμάτων του είναι ο Μεσόπυργος (98 κτίσματα). Το 51,80% των κατακλυσθέντων κτισμάτων βρίσκεται εντός θεσμοθετημένων ορίων οικισμών, το 17,97% εκτός ορίων και το 30,23% καταγράφηκαν σε μη οριοθετημένους οικισμούς. Σημειώνεται ότι **στην περιοχή του φράγματος δεν καταλαμβάνονται κτίσματα**. Τέλος από τη δημιουργία του ταμιευτήρα θα κατακλυστούν συνολικά 22.531,66μ τοπικών οδών εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία αφορά σε χωματόδρομους (20.492,11μ και ποσοστό 90,9%). Οι οδοί μεταξύ ΑΣΛ και ΑΣΠ που κατακλύζονται έχουν συνολικό μήκος 2.229,24μ. Από αυτούς μόνο το 8,03% αφορά σε ασφαλτοστρωμένες οδούς, το 90,05% σε χωματόδρομους και το 1,92% σε μονοπάτια. **Κατά κύριο λόγο οι παραπάνω συνδέσεις αφορούν τμήματα οδών που συνδέουν οικισμούς ή κτίσματα με (κατακλυζόμενα πλέον) αγροκτήματα. Κατά συνέπεια οι συνδέσεις αυτές δεν θα έχουν πια λόγο ύπαρξης.....**

Πολιτιστική κληρονομιά

9. Στη ΜΠΕ παρ. 2. 3, Πολιτιστική κληρονομιά, αναφέρεται ρητά ότι ...από την κατασκευή του έργου και ειδικότερα από τη δημιουργία του ταμιευτήρα θα κατακλυστούν:

- Τα αρχαιολογικά λείψανα Μεσόπυργου
- Η γέφυρα Καμάρα στο Μονόξυλο
- Η χειροκίνητη τροχαλία Μεσόπυργου-Πράβας
- Η χειροκίνητη τροχαλία Δίλοφου-Βατηρής

Οι εν λόγω επιπτώσεις στα μνημεία παραβιάζουν την ευρωπαϊκή σύμβαση (ν. 3827/2010) για την προστασία του τοπίου και ειδικότερα το άρθρο 5 αυτής, που θεσπίζει υποχρέωση για τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του τοπίου.

Αέρια ρύπανση

10. Από το ΥΗΕ αναμένεται να υπάρξουν εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (CO₂, οξείδια του αζώτου, μεθάνιο κλπ.). Είναι υποχρεωτικό στη ΜΠΕ να γίνει εκτίμηση των άμεσων και έμμεσων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κάτι που δεν έγινε. Οι ως άνω πληροφορίες προβλέπονται στην οδηγία 2011/92/ΕΕ .

Επιφανειακά νερά

11. Από την διεθνή αλληλογραφία προκύπτουν τα εξής για το νερό του ταμιευτήρα:

- Ένα μέρος των νερών του ταμιευτήρα θα εξατμίζεται λόγω της θερμοκρασίας.
Αυτό παρατηρείται σε όλα τα φράγματα του κόσμου και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό. Υπολογίζεται ότι στα φράγματα του Νείλου ποταμού χάνουν το 10 % του αποταμιευμένου νερού.
- Λόγω της στασιμότητας του νερού μεταβάλλεται η θερμοκρασία του και αλλάζουν οι φυσικοχημικές συνθήκες του (μείωση οξυγόνου κ.λ.π.,), που έχουν επιπτώσεις στην βενθική πανίδα, στην αύξηση του φυτοπλαγκτόν κ.λ.π. .

Τα παραπάνω δεν λαμβάνονται υπόψη στη ΜΠΕ

Υπόγεια νερά

12. Η συσσώρευση ιλύος επί του πυθμένα του φράγματος οδηγούν στην δραματική μείωση της ικανότητας αποθήκευσης υπόγειων νερών, όπως αυτό αναφέρεται στην διεθνή αλληλογραφία.

Στην ΜΠΕ παρ. 2.3 Υπόγεια νερά , που αναφέρει καταγράφεται το εντελώς αντίστροφο, καταγράφεται ακριβώς το εξής... οι επιδράσεις στα υπόγεια νερά από τη λειτουργία του ΥΗΕ Αυλακίου θα είναι μόνο θετικές. Η κατάκλυση μιας μεγάλης έκτασης σε συνδυασμό με την αποθήκευση μεγάλων ποσοτήτων ύδατος εντός του ταμιευτήρα θα έχει σαν αποτέλεσμα τον εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων.....

Υδρομορφολογικές αλλοιώσεις

13. Από την κατασκευή και λειτουργία του ΥΗΕ θα υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στα υδατικά συστήματα της περιοχής, όπως συμβαίνει με όλα τα ΥΗΕ σύμφωνα με την επιστημονική βιβλιογραφία. Είναι απολύτως σαφές ότι δεν περιλαμβάνονται στις αξιολογήσεις της ΜΠΕ οι απαιτήσεις της οδηγίας 2000/60 αναφορικά τόσο με τα ουσιαστικά ζητήματα όσο και με την ακολουθητέα διαδικασία και ιδίως αναφορικά με τα κριτήρια και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται, στην εν λόγω οδηγία. 2000/60. Αυτό έχει σαν συνέπεια να μην καθορίζεται η ποσοτική και η ποιοτική κατάσταση των υδάτων του ποταμού και των υπόγειων υδάτων. Ως εκ τούτου, παραβιάζεται το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60.